СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 219. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ВЕРЕСНЯ 1948. — No. 219. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 21, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

СВІТОВЕ ПОЛОЖЕННЯ „НЕЗВИЧАЙНО КРИТИЧНЕ" ЗА СЛОВАМИ МАРШАЛА ПЕРЕД ВИЇЗДОМ ДО ЕВРОПИ

Вашингтон, 20 вересня. — Секретар стейту Джордж К. Маршал виїхав літаком в неділю 19 вересня в год. 1.10 пополудня на наради Генеральної Асамблеї Обєднаних Держав у Парижі. Разом з ним виїхав Чарлз Е. Болен, головний експерт в російських справах. Наради Асамблеї розпочинаються у вівторок 21 вересня. Перед виїздом до Парижа секретар Маршал переглянув ще останні звіти, які наспіли від амбасадора Бедела Смита з Москви. Смит має теж явитися в Парижі разом з іншими амбасадорами, які переводили розмови в Москві в справі блокади Берліна.

Перед своїм виїздом Маршал у розмові з кореспондентами сказав, що світове положення є „незвичайно критичне. Це положення, яке вимагатиме багато мудрости", сказав секретар, а при тім висловив, що треба надіятися, що дискусія в Парижі зближить людей до більше мирного світу, хоч сама надія ще не є вистарчальна.

У суботу виїхав літаком до Парижа Джан Фостер Долес, як один з американських делегатів на наради Асамблеї О.Д. З його виїздом департамент стейту оприлюднив вістку, що Долес матиме право висилати свої звідомлення кодовим письмом губернаторові Тамесові Е. Дуїєві, як кандидатові на президента з рамени Республиканської партії. Це перший раз в історії, згодився американський уряд на таку поведінку, щоб кандидат конкуренційної партії діставав звіти з подій закордоном рівні з урядуючим президентом.

ДЮЇ ПОЇХАВ У ПЕРЕДВИБОРЧУ ПОДОРОЖ ВСЛІД ЗА ТРУМАНОМ.

Кандидат Республиканської партії на президента Злучених Держав, нюйорський губернатор Тамес Е. Дюї, виїхав на передвиборчу кампанію вслід за президентом Труманом. Він виголошуватиме промови негайно після промов Трумана в тих самих стейтах і тільки на побережжі Тихого океану він поїде в іншім напрямку, ніж Труман. З промови кандидата на віцепрезидента з рамені республиканців, каліфорнійського губернатора Ирла Ворена, виголошеної в Албукерк, у стейті Ню Мексик, пізнати, що республиканці не хочуть відповідати на критику президента Трумана, а тримаються „позитивної" програми. Ворен обіцяв, що коли республиканці прийдуть до влади, вони повернуть рішучу політику проти комуністів в Америці.

ПОГЛЯДИ НОРМАНА ТАМЕСА НА ВИГЛЯДИ ПРИ ВИБОРАХ.

Кандидат Соціялістичної партії на президента Злучених Держав, Норман Тамес, який кандидує уже шостий раз, у своїй промові в Бофало, сказав, що під теперішню пору в Злучених Державах нема жодної великої партії, яку можна б назвати „народною" партією, що мала б на увазі виключно добробут, мир, й свободу. Всежтаки він звертався до учасників віча, щоб підтримали його партію, як партію робітничих юній і консументів. Він одверто заявив, що в теперішнім контесті республиканці вийдуть переможцями при виборах. Численні голоси, віддані на соціялістичного кандидата, будуть тільки творити силу для тиску на уряд у Вашингтоні, переконував Тамес.

ТРУМАН ПРОБУЄ ПЕРЕЙТИ ДО ОФЕНЗИВИ ПРОТИ РЕСПУБЛИКАНЦІВ.

Передвиборча кампанія президента Трумана увійшла в стадію офензиви під час його подорожі на Захід. Першу свою промову під час теперішньої поїздки виголосив Труман у місті Декстер, у стейті Айовей, до зібраних фармерів. У ній він сказав, що республиканці „встромили вила в плече фармерів" своєю економічною політикою. Він назвав теж республиканців „прожорами за привилеями" в тому значенні, що республиканці не дбають про добробут людини, а про добробут великих підприємств. Кандидат на віцепрезидента з рамені Демократичної партії, сен Албен Барклі у своїй промові у Вилксбері, сказав, що республиканці помагали комуністам у той спосіб, що спинювали контролю цін, а це знову причинювалося до інфляції, а інфляція шкодила введенні в життя Пляну Маршала для рятунку Европи перед заливом большевизму.

КОЛИШНІЙ АМБАСАДОР ПРО БРАК ДОВІРЯ РУЗВЕЛТА ДО ШИФР ДЕПАРТАМЕНТУ СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Пенсіонований адмірал В. Г. Стандлі ствердив перед конгресовою підкомісією, що за часів його урядування на становищі американського амбасадора в Москві під час війни, президент Рузвелт уживав шифрованого письма воєнної фльоти для передачі довірочних депеш з Вашингтону до амбасади, замісць коду, вживаного департаментом стейту. Це був знак, що в департаменті находилися урядовці, яким президент не вірив і боявся, що вони передадуть депеші не так націстам,, як союзникам-большевикам. На становиці секретаря стейту був тоді Кордел Гол..

СЕЗОН В МЕТРОПОЛИТЕН ОПЕРІ ПОЧИНАЄТЬСЯ 29 ЛИСТОПАДА.

Ню Йорк. — Метрополитен Опера проголошує, що оперовий сезон почнеться 29 листопада і буде тривати 16 тижнів, отже два тижні коротше ніж попередніми роками.

Заки почнеться оперовий сезон, в будинку опери буде йти „Російський Балет", який впродовж останніх пяти років відбував свій сезон в малих театрах.

Заходи З. У. А. Д. Комітету в переселенчій акції

ВАЖЛИВІ ВИЯСНЕННЯ Д-РА В. ҐАЛАНА В СПРАВІ ВИКОРИСТАННЯ НОВОГО ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ ДЛЯ УКРІНСЬКИХ СКИТАЛЬНИКІВ.

Від часу ухвалення Конгресом нового іміграційного закону про допущення до Злучених Держав 205,000 европейських воєнних збігців і тим самим з новими можливостями для спровадження більшої кількости українських скитальників з европейських таборів, виринули теж всілякі нові труднощі та комплікації, від належного вияснення та розв'язки яких і залежатиме відповідне використання нового закону. Фактом є, що досі на цю тему ніхто не міг сказати нічого точного, бо нічого точного не було. Тому теж почали кружляти всілякі поголоски, а наші громадяни, які робили заходи на спровадження своїх рідних, чи знайомих, часто натрапляли на всілякі противорічності та суперечності, що не дозволяли їм поробити правильні заходи в цій справі, або без потреби збільшували їхні труди та неспокої. Для остаточного вияснення цих справ та для полекшення нашим громадянам їх заходів в допомозі для переселення українських скитальників до ЗДА, наша редакція використала нагоду та поставила кілька конкретних запитів авторитетному в цих справах екзекутивному директорові Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, д-ру Володимирові Ґаланові, і одержала на них теж конкретні відповіді. Було б добре, щоби з цими відповідями основно познайомилися широкі кола нашого громадянства та відповідно до них достосували свої заходи в переселенчих справах.

Запит: Чому ЗУАДКомітет не роз'яснив досі основно справи нового іміграційного закону та не подав точних і конкретних інформацій та вказівок для його використання?

Відповідь: Цего не зроблено досі з тої простої причини, бо ще не було офіціяльної інтерпретації закону ані теж офіціяльних точних даних, що належить робити для його використання. Урядова Комісія для Збігців, що має перевести в життя новоухвалений закон, була створена щойно в серпні, а свої функції вона офіціяльно почала виконувати щойно в першому тижні цього місяця. Всі дотеперішні відомости та інформації на тему нового іміграційного закону були радше припущеннями і здогадами, а не офіціяльними виясненнями закону. Під час побуту тут керівника европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Романа Смука, д-р В. Ґалан разом з адв. Смуком, відбули у Вашингтоні конференцію з п. Карузі, теперішнім головою урядової Комісії для Збігців, що вже тоді дав деякі цінні інформації. Проте, вони були його особистими виясненнями і заввагами, а не заявою Комісії. Здогадуючись вже тоді, що п. Карузі буде головою Комісії, представники ЗУАДКомітету вважали його інформації за авторитетні та подали до відома загалу.

Щойно в п'ятницю, дня 17. вересня, відбулася в Ню Йорку конференція представників допомогових організацій, скликана урядовою Радою для добровільних допомогових агенцій, та в якій взяли участь теж два представники очолюваної п. Карузі Комісії для Збігців. У висліді цеї конференції можна вже подати такі інформації:

Злучений Український Американський Допомоогвий Комітет признаний одною з організацій, які працюватимуть з Комісією в справах переселення. Новий іміграційний закон не признає точно квоти для поодиноких національних груп. Проте, цю квоту братиметься до уваги і вона у відповідній мірі буде збережена, якщо буде кому про це подбати. З того виринає необхідність для нашого громадянства, щоби всі виповнені для нових імігрантів аплікації (HOUSING AND EMPLOYMENT REGISTRATION FORM No. 1) переходили через канцелярію ЗУАДКомітету та його европейське представництво, бо тільки тоді буде можність припильнувати справу квоти для українських скитальників.

Запит: Хто з українських скитальників зможе скористати з нового закону?

Відповідь: З нового закону можуть користати всі ДіПі (дісплейст персонс — переміщені особи), які були в окупаційних зонах західної Німеччини, чи Австрії з днем 22-го грудня 1945 року та які є визнані за ДіПі Міжнародною Організацією для Збігців (IPO). Ті, які в міжчасі виїхали на контрактову працю до Англії, Бельгії, Франції чи інших країн і виїзд яких не має характеру постійного переселення, можуть робити заходи на виїзд до Америки на підставі нового закону. Проте, цю справу розглядатиме окрема комісія та кожний випадок зокрема. Точно означеної клявзулі щодо цих випадків немає в інтерпретації нового закону. Дальше в перших двох-трьох місяцях переселення скитальників на підставі нового закону, з нього користатимуть насамперед ті, що є в американських зонах Німечични і Австрії. Виїзд з інших зон, британської і французької, почнеться аж тоді, як там вже будуть встановлені американські консуляти.

Запит: Хто зі скитальників насамперед скористає зі закону?

Відповідь: Першими транспортами переселенців на підставі нового закону виїдуть ті особи, які вже раніше мали афідевіти та які вже перейшли відповідні формальності і провірку відповідних американських властей (консулятів, СіАйСі і т. п. Проте, вони зможуть скористати з того привілею тільки тоді, як одержать своєчасно від своїх рідних, чи знайомих зі ЗДА додаткові посвідчення про мешкання і працю, як цього вимагає новий закон (HOUSING AND EMPLOYMENT REGISTRATION FORM No. 1), та як це вказано у відповідних формулярах ЗУАДКомітету. Тому важливе, щоби ці формальності були негайно доповнені та вислані до канцелярії ЗУАДКомітету, звідкіль їх пересилається до наших европейських місій. Щодо аплікацій: в перших формулярах ЗУАДКомітету не узгляднено окремо місця на підпис того, що їх виставляє та на авторизацію нотара. Це він повинен зробити на другій чистій сторінці формуляра. В нових формулярах вже узгляднено це. При цьому дуже важливе: ті особи, що вже раніше (до липня б. р.) вислали своїм рідним, чи знайомим афідевіти, мають виповнити все щодо мешкання та подати тільки назву зайняття (напр. HOUSEKEEPER, JANITOR, і т. п.), яке вони мають для тих, кому вислано афідевіти, без будьяких дальших посвідчень про працю. Всі інші, не-кревні, повинні обов'язково подати назву і адресу фірми, в якій новий емігрант матиме затруднення, як теж посвідчення від фірми, що вона погоджується прийняти названого нового імігранта на працю та чи він одержуватиме нормальну платню.

Крім того, для запевнення, що новий імігрант після свого приїзду до Америки не буде публичним тягарем, найкраще рівночасно з аплікацією переслати до ЗУАДКомітету кошта його подорожі від порту до місця призначення та на один день прожитку в порті. Кошта подорожі пароплавом покриватиме IPO. Кошта подорожі від порту до місця призначення легко обрахувати; дораховуючи до того $8 на один день прожитку в порті. Деякі різниці могли би зайти, та це все відносно мала квота. За порт найрадше брати Ню Йорк, хоча нові імігранти приїжджатимуть пароплавами до двох портів: до Ню Йорку і до Бостону. Ще раз підкреслюється, що дуже важне, аби негайно вислати додаткові аплікації (HOUSING

(Докінчення на стор. 4-тій).

СЕСІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ О.Д. ПІД ЗНАКОМ СОВЄТСЬКО-ЗАХІДНИХ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ

Париж, 20 вересня. Завтра перед полуднем тут відкриється звичайна сесія Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Держав, до якої вже пороблено всю підготовку. Сесію відкриє президент Франції, Вінсент Оріол, вітаючи делегатів ООД на французькій землі. Цій сесії Генеральної Асамблеї приділяється велику увагу та вважається, що вона матиме рішальне значення для дальшого розвитку міжнародних стосунків. Передбачується, що суперечності та непорозуміння між західними демократіями та Совєтським Союзом і його сателітами позначуватимуть і цю сесію, на якій головною проблемою готові стати совєтсько-західні суперечності в справі Берліна та Німеччини. Важливість цеї сесії підноситься виїздом до Парижа секретаря стейту, ген. Маршала. З поінформованих дипломатичних джерел заповідається всілякі „несподіванки".

ПІСЛЯ ВБИВСТВА БЕРНАДОТТА

МАСОВІ АРЕШТИ ЖИДІВСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ; ТІЛО В ДОРОЗІ ДО ШВЕЦІЇ.

Тель Авів, Ізраїль, 20 вересня. — Граф Бернадотте, потомок шведських королів та посередник Організації Об'єднаних Держав в жидівсько-арабському замиренні в Палестині, увійде в історію, як герой миру та перша жертва ООД в боротьбі за нього. Його вбили жидівські терористи минулої п'ятниці, дня 17 вересня після полудня, як він вертався автомашиною з колишньої резиденції високого британського комісара в південному Єрусалимі через передмістя Катамон. В зайнятій жидами частині його задержала бронемашина жидівських нереґулярних військ, зложених зі сіоністичних екстремістів і Бернадотте згинув від куль. Разом з ним згинув інший урядник ООД, приділений там від французької авіяції, іменно, полковник Андре Серот. Опісля жидівські терористи признались до цего злочину, повідомляючі закордонні місії в Палестині, що вони вбили Бернадотте, бо „він служив британцям". Смерть Бернадотте викликала крізу в Палестині і в ООД. Негайно відбулася надзвичайна сесія Ради Безпеки і заступником Бернадотте на пості посередника призначено його тісного співробітника, американського нігра, д-ра Ралфа Дж. Бонча. Він в своїй першій заяві ствердив, що відповідальність за вбивство Бернадотте понось уряд Ізраїля. Чергового для реґулярні війська Ізраїля перевели облаву на своїх терористів, заарештовуючи понад 200 осіб, в цьому здогадних керівників. Всі терористичні групи поставлено там поза законом. Вбивство Бернадотте ізраїльський уряд назвав найбільшим злочином проти жидівського народу в його історії та в додатку доконаним самими ізраїльцями. Вбивство Бернадотте до глибини схвилювало опінією світу і воно не залишиться без впливу на дальший розвиток політичних подій. Тіло Бернадотте, що згинув у віці 53 років та залишив жінку-американку і двох синів, є в дорозі літаком до Швеції, де його похоронять з належними йому почестями. .

БЕЗНАДІЙНІСТЬ НАРАД В МОСКВІ.

Москва, 20 вересня (АП).— Минулої суботи, дня 18 вересня, дипломатичні представники Злучених Держав, Великої Британії і Франції відбули в Кремлі чергову, вже одинадцятому конференцію зі совєтським міністром закордонних справ В. Молотовим в справі Берліна. Після нарад, що тривали півтора годин, і цим разом не видано жодного офіціяльного повідомлення, а західні дипломати дальше відмовляються від будьяких коментарів. Проте, в західних столицях підкреслюється повну безнадійність цих переговорів.

ІНДІЯ ЗДОБУЛА ГАЙДЕРАБАД..

Ню Дельгі, 20 вересня.— Індійська інвазія провінції Гайдерабаду закінчилася повною перемогою після кількох днів. Вчора Індія перебрала повну військову й політичну контролю цеї провінції, заарештовуючи її попередніх керівників.

ПОВНА КОНТРОЛЯ БЕРЛІНА ЦІЛЛЮ СОВЄТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 20 вересня. — Високі американські представники в Берліні стверджують, що ціллю щораз збільшуваного совєтського натиску та політичних інтриг в Берліні є радше бажання здобути повну контролю цього міста, ніж перешкодити західним плянам зі західною Німеччиною. Вони вважають, що Совєти змагатимуть дальше всіми силами до цеї мети, досягнення якої вважають першою передумовою своїх дальших політичних плянів, як щодо Німеччини, так і цілої Европи.

НОВИЙ РЕКОРД В ПОВІТРЯНОМУ ПОСТАЧАННІ ДО БЕРЛІНА.

Берлін, 19 червня. — Американська й британська авіяція добилися нового й найбільшого в історії рекорду повітряного постачання. Протягом останніх 24 годин вони перевезли до блокованого Совєтами Берліна 7,000 тон товарів. Рівночасно повідомлено, що західні союзники видали гострі зарядження проти будьякого постачання будьяких товарів зі західних зон в совєтську.

СОВЄТИ ЗАПОВІДАЮТЬ ЕВАКУАЦІЮ КОРЕЇ.

Лондон, 20 вересня. — Совєтська радіовисильня передала вчора повідомлення совєтського уряду про рішення евакувати Корею до дня 1-го січня 1949. Совєти мали видати те рішення на прохання створеного ними оперменового комуністичного уряду в їх зоні Кореї. Евакуація мала б почашся вже в жовтні і Совєти взивають, щоби теж американські війська були евакуовані з південної Кореї. Ці совєтські розпорядження вважається звичайним обманом, щоби тільки позбутися з Кореї американців та захопити цілу країну.

У ШВЕЦІЇ ЗНОВУ ПЕРЕМОГЛИ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ.

Стокгольм, Швеція, 20 вересня (АП). — Вчора в Швеції відбулися вибори до парляменту, в яких соціял-демократи знову здобули перемогу. На всіх 230 місць в парляменті вони матимуть 112 послів. Комуністи, що раніше мали 15 послів, втратили в цих виборах 6, і мають ще тільки 9.

ІТАЛІЯ РОБИТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ ВІДРОЧЕННЯ СПРАВИ ЇЇ КОЛОНІЙ.

Париж, 20 вересня. — З поінформованих джерел заявляють, що італійський уряд почав акцію з метою добитися відрочення на один рік остаточного вирішення дальшої долі його колишніх колоній в Африці. Того самого домагаються теж західні союзники, тоді як Совєти нагло відступили від свого становища, щоби Італія дальше адміністрували ці колонії та домагаються їх передачі Протекторатній Раді.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗЛОЧИН ПРОТИ ВЛАСНОГО НАРОДУ

Ціллю життя людини не є змагання до щастя, але праця, спрямована до цього, щоб робити других людей щасливими. Така була життєва философія Фольке Бернадота, члена шведської королівської родини, відомого з довголітньої гуманітарної діяльности в шведськім Червонім Хресті та з інших добрих діл, які врятували тисячам людей життя, головно в часі останньої війни. Цю людину вислали Обєднані Держави до Палестини, щоби посередничила між обидвома воюючими сторонами: жидами й арабами. „Шалом!" було перше слово гр. Бернадотта, як вступив на палестинську землю. В перекладі зі старої єврейської мови це означає „Мир вам!".

Цю людину вбили минулої пятниці в Єрусалимі жидівські терористи.

Лондонський „Нюз Кронікл" написав з приводу цеї трагічної події таке: — „Кажучи правду, то по тисячі років гноблення, жидівство зазнало оце найбільш смертного удару з власних, жидівських рук". Знов шведський „Тіднінґен" написав, що „цей випадок готов стати найбільшою перешкодою в здійснюванні сіоністичної ідеї навіть серед таких, які ніколи не дадуть себе пірвати низькій, антисемітській агітації".

Представники американського жидівства осудили вбивство в Єрусалимі гр. Бернадотта та французького полковника Серота якнайгострішими словами, називаючи цей акт „огидним" і „нікчемним". Усі вони добре зрозуміли, яку велику шкоду нанесли жидівські фанатики в Палестині усій жидівській справі та всьому жидівству в світі, що помагає відбудувати Палестину як жидівську державу.

Що так дійсно є, можна заключити хоча б з гострих слів наступника гр. Бернадота, який приписує вину за вбивство урядові Ізраїля, бо він гостро критикував акцію Бернадота, не подбав на своїй території про відповідну охорону посередника Обєднаних Держав та не зробив порядку в анархістичними та терористичними жидівськими елементами. Мимоходом кажучи, наступником гр. Бернадота є тимчасово американець муринського походження, д-р Ралф Дж. Бонч, якого дід ще був американським невільником.

Ню Йорк Таймс пише, що вбивники є правдоподібно членами терористичної групи Штерна. Вважаючи їх „високо ідейними" фанатиками, часопис називає їх терористичний акт „ґенґстерським", а теж підкреслює, що ці фанатики позбавлені всякої моралі, коли іде про способи, якими вони змагають до здійснення їхньої цілі. Бернадота називає часопис „першим мучеником Обєднаних Держав". Інші американські часописи пишуть про Бернадота теж як про „мученика", що згинув за справу миру в світі, додаючи, що тепер треба пошанувати цю людину ще більшою посвятою в змаганнях довести до замирення не тільки Палестину, але ввесь світ.

„Це вбивство є найбільшою трагедією жидів, бо їм будуть приписувати вину за цей злочин", пише Ню Йорк Ворлд-Телеґрем. Жиди, пише часопис далі, найбільше на цьому потерплять через нікчемний вчинок одиниць, „жидівських націстів". Часопис є теж за те, щоб не поширювати вини за злочин на ціле жидівство. Проте й він вважає відповідальним за нього уряд Ізраїля.

Вже з цього, що ми навели, видно, яку величезну шкоду нанесли жидам жидівські фанатики, що приписують собі, що вони одинокі знають „правильний" шлях, який веде до жидівської державности.

Американський і Панамериканський Цензус

Тільки 18 місяців відділяє нас від нового цензусу („конскрипції"), який відбудеться в 1950 році. Злучені Держави надіються тоді мати біля 150 мільйонів населення. У квітні 1950 р. Цензусове Бюро у Вашингтоні потребуватиме 150,000 збирачів інформацій („енумераторів"), а крім того 10,000 рахівників.

Перший цензус в Злучених Державах відбувся в 1790 р., отже перед 160 роками, за президента Джеферсона. Тоді обрахунком населення займалося 17 федеральних маршалів, а з ними співпрацювали 600 асистентів. Вони нарахували 3.9 мільйонів нових американців. Енумератори ходили по хатах і записували відповіді на поставлені мешканцям питання. Хто не був під той час в хаті, такий міг перечитати лісту питань, яка була прибита на стовпі коло гостинниці в кожній місцевості.

Ліста до цензусу на 1950 рік обійме 60 питань, на які має відповісти кожна американська родина. Крім основних 60 питань мають фармері відповісти ще на додаткових 240 питань. Додаткові питання відносяться в більшій частині до способу заробітку на життя.

Питання приладжують окремі урядовці з Цензусового Бюра, одначе для їх складення Бюро розписувало прохання за суґестіями, які питання повинні бути поставлені. Не всі суґґестії прийнято й тому з нового цензусу не можна буде, наприклад, довідатися, кільки людей вірують у Бога, кільки ґаздинь мають столове срібло, або кільки мужів займаються збиранням поштових марок для розривки, бо були й такі суґґестії. Замітні питання будуть з таких ділянок:

Прихід: Треба буде подати точно цілий прихід, а не тільки прихід з заробітків. Давніше уряд обраховував прихід на підставі заплаченого чиншу. Тепер недостача мешкальних домів не дозволяє робити висновки щодо приходу. — Подорожування: Кільки подорожей відбула кожна родина, якими засобами, кільки грошей на це видала? — Їзда до праці: Кільки осіб в родині їздить до праці постійно? — Радіо: Кільки родин мають або плянують мати свої радієві або телевізійні апарати, або винаходи для реєстрування голосу? — Недуги: Звіт з поважних, особливо смертельних недуг. — Політика: Хотіли б знати, кільки є комуністів в Злучених Державах. Це тільки зразки питань.

Кожне додаткове питання може коштувати уряд тисячі долярів, тому знавці дуже обережно важать кожне питання, заки поставлять його на лісту. Спеціяльні питання, ставлені до фармерів і промисловців, мають на увазі важні речі. З відповідей на запити складається статистика, яка потрібна для всіляких важних цілей. Таке, наприклад питання, як про кількість дітей, вказує чи нація розмножується, чи зменшується. Так як тепер справи стоять, надіються, що в 1950 році буде стверджене велике число дітей і старих людей, а менше число людей в середнім віці ніж було в попередних цензусах. Війна причинилася до зросту числа дітей, медицина до зросту числа старців. Це важне для промисловців; цифри з цензусу причиняються до зросту або зменшення різних підприємств. Наприклад, зменшається кількість фармерського населення. фабриканти поверхниць („оверолс") знають, що їм треба виробляти менше число такого вбрання. Таксамо не треба виробляти забагато гумових чобіт, ні громозводів або різних домашніх приладів. Коли зростає число немовлят, тоді фабриканти наперед розраховують, кільки їм треба виробити шкільного приладдя на найближчі роки, кільки біциклів і т. п. Це лише приклад на що потрібні відповіді на запити. Тому саме промисловці дають Бюрові Цензусу так багато суґґестії, які питання ставити.

Бюро мусить рахуватися з видатками на зібрання такої статистики. Теперішній директор цензусу, Рос Еклер, передбачує, що кошти переведення цензусу будуть на 150% більші, ніж були в 1940 році, а тоді вони виносили $39,000,000. Це значило б, що цензус в 1950 році коштуватиме біля $100,000,000!

Щоб перевести цензус, на це треба підготови і вправи. Вже тепер роблять проби в переведенні цензусу в 4-5 повітах, розкинених в різних стейтах. В однім повіті переводять спроби збирання відповідей на підставі наперед розданих поштовими листарями квестіонарів; в іншім хочуть переконатися, чи люди розуміють питання в квестіонарах; ще в іншім, чи переводження допитів через енумераторів піде гладко і т. п.

Цензусове Бюро приготовляє тепер мільйони мап, які будуть потрібні для поділу цілої країни на блоки, куди будуть висилані енумератори. Мапи обіймуть 3,000 повітів і більше ніж 17,000 заінкорпорованих місцевостей. У них будуть зазначені поштові шляхи й рути, муровані чи макадемізовані гостинці, околиці фотографовані з повітря і т.п.

Все те така велетенська праця, що до неї треба мати експертів. Навіть на енумераторів приготовляють людей уже тепер. Вишукують безробітних з відповідною освітою, переводять з ними курси і дають їм нагоду навчитися свого знання практично. Найважче буде перевести цензус у сільських округах, тому вже тепер пробують втягнути 500,000 учителів до праці для переведення цензусу.

Для зладження цензусового висліду треба буде, як сказано, 10,000 рахівників. Це нудна праця й тому Цензусове Бюро працює над викінченням спеціяльної машини з назвою „Еніяк", яка при допомозі електроніків буде в спромозі дати собі раду з підсумками призбираних відповідей.

Під час підготови до цензусу в Злучених Державах треба мати на увазі ухвалений на Міжамериканській Конференції в Ріо де Жанейро Панамериканський Цензус, який буде переведений в 1950 році перший раз в історії Америки. Техніка, придумана для цензусу в Злучених Державах, буде придатною теж і для переведення Панамериканського Цензусу, а цифри з цензусу З. Д. А. увійдуть в загальний цензус Західної Півкулі.

Цензус обійме теж питання національного походження поодиноких громадян. На це треба заздалегідь звернути увагу громадянам українського роду, щоб вони це знали і домагались, щоби було вписане їхне українське походження. Це доконче потрібне, особливо в сучасну пору. На цю справу звертаємо увагу теж і наших братів у всіх країнах Західної Півкулі з огляду на Панамериканський Цензус.

Д-р Іван А. Єрмаченко,
відпоручник Білоруської Центральної Ради.

Білоруси в Америці

ЇХНІ ЦІЛІ И ЗАВДАННЯ у СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ.

Білорусів в Америці є доволі велика кількість. Дехто з білоруських громадських діячів подає загальне число білорусів на пів мільйона осіб.

Білоруська збірнота ділиться на кілька категорій: перша й найбільша, це ті, що походять з бідних безземельних селян на Білорусі, які не мали спроможности заробити на кусник хліба вдома й тому виїхали в Америку, де після довгої й важкої праці добули собі сяке-таке становище й релятивний добробут у новій батьківщині. Вони придержуються традицій своєї старої батьківщини — Білорусі й говорять мало-не-всі по білоруському. Тому, що в часі їх виїзду не було серед народних мас національного питання, вони на жаль зараховують себе різно: хто з них православний, цей русскій (росіянин), а хто католик, той вважає себе за поляка. У таких переконаннях виховують їх православні священики і католицько-польські ксьондзи, хоч знають, що о-той „росіянин" чи „поляк" зовсім не вміє говорити ні по російськи, ні по польськи. Знов білорусам здається, що це правильно. Наших національних організацій які могли б вияснити білорусові цю помилку, не було й тому витворився такий стан.

Оці наші найстарші еміґранти у своїй більшости піддалися большевицькій пропаганді в такій вірі, що в країні, з якої вони виїхали бідними людьми, тепер настав добробут, та що їм треба підтримати існуючий там режім, бо він знищив поміщиків і всіх тих, які довели Білорусь до бідноти. Пропаганда каже, що там тепер справжня демократія, така, а може ще й ліпша, ніж в Америці. Наші бідні селяни знали добре, як було в Білорусі, коли вони виїжджали й думають, що може це й правда, бо як там уже демократія, то певно є уже й добробут. Вони бачать, що демократія в Америці призвела країну до високого рівня добробуту й тому, коли большевицькі агенти кажуть їм, що „советська демократія" ще ліпша від американської, то не дивниця, що вони захоплені тою пропагандою, їй вірять, бо нема іншої, білоруської пропаганди, яка б їм виявила правдивий стан справи.

Друга білоруська еміґрація прибула до Америки після першої світової війни. Серед тих еміґрантів були знані й ідейні до праці на національнім ґрунті білоруси, які гаряче взялися до праці.

Одначе після кількох років важкої праці побачили, що вони не в силі довести до свідомости загал білоруської маси. Перетомлені працею на хліб насушний не могли подолати великих перешкод і так весь рух зачав підупадати. Частина тих білорусів до сьогодні тримає прапор незалежности, приглядаючись з сумом, як деякі організації занепали або підпали під большевицьку пропаганду й повели шкідливу для білорускої справи роботу.

Третя хвиля білорусів приїхахала до Америки після другої світової війни. Ця категорія свідомих уже білорусів узялася енергійно за відбудову націоналної свідомости серед двох перших груп. Дякуючи своїй національній згідливості і витривалості оця найменша група почала широку працю. Помалу, доповняючися новоприбуваючими силами, ця група має надію на якнайліпші успіхи.

Досі заложено ядра національних комітетів у Ню Йорку, Брукліні й Савт Ривері. Уже видається часопис в англійській і білоруській мовах під назвою: „Білоруси в Америці", в якій співробітничають письменники й поети-білоруси. Почав теж працю Білоруський Допомоговий Комітет в Америці.

Те, що білоруси могли почати свою національну працю, треба в першу чергу завдячити **братам українцям**, які дуже ввічливо зустріли білоруський рух та щиро йому допомагали. Можна зазначити, що впродовж усього нашого національного змагання білоруські політичні чинники йшли рука в руку разом з українськими чинниками, допомагаючи один одному у змаганні за кращу майбутність для обидвох поневолених братніх народів. Недавно сказав один білоруський діяч на однім зібранні до українців:

„Для нас, білорусинів, не існують жадні українські партії й угрупування. Для нас кожний українець — **дорогий брат,** який має на цілі змагання за кращу долю свойого народу і ніколи не відмовляється простягнути братерську руку допомоги свойому братові по змаганні — білорусові".

Згадані слова, прийняті гарячими оплесками, були направду не тільки словами промовця, але правдою, яку можна доказате тисячами документів.

Яке ж наше завдання в майбутності? Це перший раз наш часопис і наші культурні імпрези будять свідомість серед широких мас білорусинів. Мусимо їх переконувати, що вони не говорять „по простому", тільки, що це є білоруська розговірна мова, якої не треба соромитись і яка не є гірша від російської чи польської. Це мова їх дідів і батьків. Це мова, якою говорили і на якій писали книги у нашій славній минувшині, у литовсько-білоруськім князівстві. У тому часі ніхто не соромився говорити нашою білоруською мовою, бо вона була тоді дипломатичною мовою князів литовсько-білоруських.

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

41)

„Політичним" все було суворо заборонено. Коли „політичний" попадав у в'язницю, то його ізольовано на весь час перебування в в'язниці і кацетлаґрах. Коли у когонебудь з „політичних" було зсайдено кавалок олівця, то він був покарний принаймні півмісяцем карцеру.

Карцер — це означало в наших тюремних умовах трикутникову внутрішню камеру без жодного вікна. Попросту — це кам'яний мішок, в котрому можна було тільки сидіти або стояти. Лежати теж можна було, але при умовах, що коліна в'язня будуть впиратись в підборіддя. Харчі: 200 гр. хліба і пів літри води на добу, Звичайна десяти-хвилинна прогулянка не належала. Не належала вона і тому в'язневі, котрий ще не підписав „зізнань".

Одну пільгу мали „політв'язні": одержували грошові перекази. Власне не грошові перекази, а поквитування з тюремного бюра, що на конто в'язня надійшла певна сума грошей. На ці поквитування можна було в тюремній крамниці через наглядача замовити раз на тиждень хліб, цукор, папіроси і тютюн, але крамницею користувались тільки ті, котрі вже все „підписали".

Не пам'ятаю, хто саме сказав, що „чим суворіша дисципліна, тим більш її порушень". І це дійсно так. Не дивлячись на всю надзвичайну сувору заборону мати олівці, папір, ножі, карти, доміно, шахи, мотузки і т. д., ми все це мали в потрібній кількості, котрі самі здебільш майстрували. Як тюремна адміністрація не боролась проти цього, яких пильних обшуків вона не робила по 3—4 рази на місяць, але ми все те мали і умудр'ялись в чотирьох голих стінах так все ховати, що обшукувачі ніколи нічого не знаходили.

Я весь час розбирав: „Що таке воля?" Розбираючи це слово, я думкою поринув у всесвіт, облітав всю його необмеженість і прийшов до висновку, що слово „воля", це занадто музичне, чарівне чудове і солодке слово. З ним ассоціюється: воля думки, воля вблагородних діл і рухів, воля такої творчости, котра відриває думку від землі, підносить її гень, гень... за хмари і там, в небесній необмеженості, розсипає її каскадами звуків, відкіль вони благодатним дощем падають на землю, чарують людину і роблять її життя змістовим, легким.

Воля, — це ні відкого незалежний, вільний рух людини, праця, винахід, поезія, подорож по всесвіту, змістове і глибоке кохання, — яке є прикрасою життя і джерелом натхнення.

Воля, — це таке життя, коли людина відчуває музику природи у всіх її проявах, відчуває розквіт квітів і як вони своєю музикою зливаються в одну загальну симфонію всієї природи і складають подяку Творцеві Всесвіту за їхне народження й існування.

Воля, — це необмеженість пересування людини, — господаря землі, в необмежності Всесвіту. А попросту сказати, воля означає, що людина може робити все, що захоче, за винятком злочину, тобто вбивств, грабунків, крадіжу і всього того, що може принести шкоду свойому ближньому.

Скажіть, — звернувся я до вчителя, — в чому і де воля в СССР? Покажіть мені ту вільну — волю, хоч в одному будьякому прояві в СССР?

Вчитель глибоко замислився, а згодом відповів:

— Загальне рабство є у всіх проявах життя, а волі, або хоч невеликих натяків на неї, нема в жодному русі підсоветського життя.

Я за хвилину перебрав у своїй памяті все: літературу, мистецтво, радіо, журналістику, пресу, кіно, театри, учбові заклади, лябораторії, фабрики, колгоспи та все інше і все це, або кожне зокрема, або все разом, є тільки разом кремлівська чотирнадцятка, тобто Політбюро, але тринадцятеро з них теж раби у чотирнадцятого, а цей останній раб своєї хижацької натури і марксової утопії.

Все, все в СССР змобілізоване на служіння панові — Кремлеві. Візьмім будьяку ділянку розумової або фізичної праці. Ну, з розумової праці візьмім хочби літературу. Найдіть мені хоч один твір, в якому не можна було б знайти смороду советського часнику? Нема такого твору. Всі вони, ті твори, написані в рабському дусі служіння Кремлю.

Той науковець, або письменник, поет, історик, котрий не підсмажить свій винахід, або твір на советському часникові і не оздобить все те комуністичними пахощами, — той твір буде бездарним, або контрреволюційним, таксамо як і його автор.

А про працю на фабриках, або в колгоспах і говорити зайве. Ці ділянки своїми умовами праці нагадують мені ті часи, коли царський уряд, караючи надзвичайні злочини, заковував того злочинця в ланцюги, сковував руки, ноги і все це разом приковував на віки до залізної тачки. Отак і в советському „раю", приковують людину до місця праці і суворо карають за те, що та людина залишить свою залізну тачку. Колись, до революції, кожний пролетар, тобто робітник, коли йому не вподобались умови праці на одній фабриці, міг вільно кинути її і знайти собі кращу працю на другій фабриці. А спробуйте ви тепер перейти з фабрики на фабрику? Мало того, що вас викинуть тоді з нікчемної профспілки, котра облизує „батьківські" чоботи, мало того, що вас нігде не приймуть на працю, вас судитимуть, як шкідника, ворога народу, класовочужий елемент і т.д.

(Дальше буде).

XI. Конвенція Ліги Української Молоді

6)

(Продовження).

ДОКЛАДИ

Після докладу проф. С. Мамчура, предсідник В. Бакад віддав слово Володимирові Ковалеві з Ню Йорку, що склав привіт від основаної там недавно новими імігрантами Української Студентської Громади. „Ми радіємо — говорив він — що світлі традиції організованости і доступу української молоді найшли серед нашої молоді в Америці своє продовження". Своє привітання представник У.С.Громади з Ню Йорку закінчив побажаннями успіхів в нарадах.

Одна з конвенційних секретарок відчитала з черги довгого привітального листа від української студентської організації в Европі, в якому згадувалося про велику ролю української молоді в суспільному і політичному житті та її жертви в боротьбі за визволення батьківщини.

Доклад М. Задорецького про „соціяльні проблеми нашої молоді".

Останнім докладчиком в першому дні конвенції був Михайло Задорецький з Кліволенду, Огайо: „Доклади моїх попередників — говорив він — були „біг воєдж еруанд ди ворлд". Він, натомість, говоритиме конкретно про конкретні та щоденні справи молоді, про їх соціяльні проблеми. Він теж знає чому йому доручено цю тему. Бо він студіює цю проблему, так мовити б, від колиски. Недаром його прозвано „збиточником з Огайо" — говорить він з характерним для нього „серіозним гумором". На підставі конкретних прикладів, теж зі самої конвенції, бесідник „коротко і ядерно" з'ясував „світла і тіні" життя та співжиття нашої молоді, роблячи опісля теж конкретні висновки. Власне на конвенції молодь виставляє собі свідоцтво. Тут спостерігають уважно кожну одиницю і з її поведінки роблять висновки та видають оцінку цілості. Кожний з приявних відповідальний за те, щоби ця оцінка не була негативна.

VI.

Демонстрація проти червоних прапорів.

Ще під час докладу Осипа Лисогіра спостережено, що між прапорами всіх інших націй — членів ООД готелева обслуга вивісила з бальконy теж два советські прапори: червоний зі серпом і молотом Советського Союзу і такий же з дпискою УРСР підсовєтської України. Після докладу Лисогіра, Степан Шумейко поставив формальний внесок, щоби ці прапори зняти та усунути зі залі. Свій внесок С. Шумейко мотивував, що ці прапори є символом диктатури, імперіялізму та поневолення та кривавого заперечення того синьо-жовтого прапору, що стоїть по самій середині біля зоряного американського, під знаком яких й відбувається ця конвенція. Адв. Іван Панчук піддержав пропозицію Шумейка, доповнюючи її ще дальшими аргументами і приявні одноголосно ухвалили усунути ці прапори зі залі. Президія конвенції негайно передала це домагання зарядові готелю.

Проте, як після дальших докладів та початкової дискусії ці чревоні прапори все ще звисали з бальконy, С. Шумейко в наглому внеску пригадав ухвалену резолюцію та поставив внесок, щоби червоні прапори були негайно зняті, не дожидаючи аж це зробить готелева обслуга. На цю саму тему забрали ще голос адв. Іван Панчук та д-р А. Вахно і у висліді прапори негайно знято самими учасниками конвенції та винесено зі залі нарад. Як уже згадано в безпосередньому повідомленні після конвенції, цей факт став її символом та відбився широким відгомоном в америкасській пресі.

VII.

Дискусія над докладами.

Після докладу М. Задорецького, предсідник конвенції, В. Бакад, відкрив дискусію над всіми докладами разом. Під час дискусії прелегенти зайняли місця за президіяльним столом, відповідаючи на звернені до них запити.

Теодор Шумейко започаткував дискусію запитом до Лисогіра, що конкретно мають робити члени Ліги в своїх місцевих клюбах і організаціях, щоби здійснити його пропозиції в змаганні до миру.

О. Лисогір: Політика зміняється відповідно до кожночасних обставин і потреб. Тому теж було б важко робити будьякі конкретні рекомендації для постійного поступування молоді. В своєму докладі він з'ясував це досить виразно: треба завжди бути активними учасниками суспільного життя та „активною частиною нашого уряду". Брати участь у виборах і голосувати на таких кандидатів, що дають найкращу запоруку забезпечення нашій країні її прав та оборони перед всіми можливими напастями зі зовні. Тепер відбувається поборова реєстрація. Вона, звичайно, мусить мати свою причину і тому обов'язком молоді є всіми силами піддержувати цю акцію нашого уряду. А як іде про конкретну працю членів Ліги в своїх організаціях на місцях, пкожночасно насуває само життя. Зацікавлення суспільними справами доможе молоді пізнати потреби нашої країни та відповідно до них достосовувати своє поступування.

Адв. І. Панчук хотів би знати, що думає докладчик (Лисогір) — про Організацію Об'єднаних Націй, як інструмент для встановлення та закріплення світового миру.

Лисогір вважає, що ця організація могла б відіграти під цим оглядом велику і позитивну ролю, якщо всі до того причиняться. Проте, досі ця організація не могла добитися будьякого успіху через постійну підривну роботу Советського Союзу. Крім того, в ООД всі повинні знати, що ми не погодимось на жодну іншу розв'язку, як тільки світового миру в нашому розумінні, іменно миру зі справедливістю та волею для всіх. Теперішне положення в світі О. Лисогір порівнює до положення в Америці під час громадянської війни. Він твердо переконаний, що і в цьому світовому випадку результат буде такий самий: перемога демократії і справедливости.

Один з приявних (прізвища не занотовано) до проф. Мамчура: З пресових та інших повідомлень виходило б, що в Советському Союзі є багато революційно - демократичних сил; фактом є, що боротьба цих сил внутрі Советського Союзу ведеться за ті самі ідеали, що їх обстоює американська політика. Як мається справа американської лояльности і допомоги цим рухам?

Проф. Мамчур: З точки зору американської політики та американських інтересів є відповідна діференціяція та відповідне степенування в праці поодиноких організацій і осіб в Америці в користь закордонних справ. Допомога поневоленим народам у визвольній боротьбі, якщо вона ведеться в рямках американських справ, американських законів та з американських прінціпів, не може входити в розріз ані противорічити лояльності американського громадянина.

Адв. І. Панчук вважає, що проф. Мамчур був занадто загальниковий у своїх твердженях. Його, Панчука, наприклад, інтересувало б, чи міркування про нелояльність зв'язані доконче зі закордонними справами, чи теж з внутрішніми. Наприклад, справа нашого Півдня? А як оцінити цілу кампанію Волеса?

Проф. Мамчур: Як іде про Південь — це тільки внутрішній процес щодо американських законів та інтерпретації наших прінціпів. Це навряд чи можна б назвати нелояльністю. Інше діло з Волесом. Проте, він в своїй кампанії обстоює зміну закордонної політики, тончіше, пропонує про-советську політику. Але як довго немає доказів його зв'язку зі закордонними інтересами, організаціями чи людьми, так довго нема доказу його нелояльности.

Адв. Панчук хотів би конкретно знати, чи закиди нелояльности можуть відноситися тільки до американців чужого роду, чи до американців взагалі.

Проф. Мамчур радий, що цей запит видвигнено. Ясно, що ці закиди можуть відноситися до цілого американського загалу. Проте, він стверджує, що серед уроджених американців є менше причин і мотивів, теж моральних, до такої активности, що входила б в колізію з лояльністю.

Степан Шумейко підносить, що докладчик навів цілий ряд прикладів на нелояльність, але головно з польської та інших груп, цілком промовчуючи українську. Це могло б залишити враження, що закид нелояльности відноситься теж до української групи та призвести до різних фальшивих висновків. Бо він, Шумейко, бачить велику різницю власне в активності американських українців в користь української справи. Він наводить цілий ряд прикладів з діяльности Українського Конгресового Комітету Америки, що є чисто американською організацією, без будьяких формальних чи прінціпових зв'язків зі закордоном, але який з чисто американських прінціпів, американських міркувань та амерканських інтересів працює для української справи. Свою працю УККомітет достосовує кожночасно власне до американської політики та вважається її частиною. Він теж стверджує, що про діяльність УККомітету завжди інформується уряд у Вашингтоні і хоча звідтіль не одержується жодних інструкцій, чи вказівок, проте, вся діяльність цего Комітету керується так, щоби вона була по лінії американської політики. Це саме він стверджує щодо генерального секретаріяту Американської Української Конференції в Ню Йорку, зупиняючсь коротко і над працею цеї організації.

Проф. Мамчур з черги висловлює своє вдовілля, що Шумейко заторкнув та вияснив цю справу. Він сам свідомо того не робв, бо, можливо, він не поінформований в цілости тої справи. Те, що сказав Шумейко, є „дефінитлі тру", вважає проф. Мамчук. Зі свого досвіду він стверджує, що власне українцям (за виїмком невеличкої групи комуністів) з усіх етнічних груп в Америці ще найменше можна б робити закиди нелояльности. Навпаки, їхня активність в користь української справи є часом навіть позитивним потвердженням лояльности до Америки. Бо ця активність, обороняючи українську справу „мейкс контрибюшин" до американської політики. На це він наводить цілий ряд конкретних прикладів з цеї української активности. У висновку він стверджує, що тепер справді американські і українські справи сходяться. Важливе тільки, аби в роботі в користь української справи не було зв'язку зі закордоном. Вкінці він стверджує, що деякі помилки під цим оглядом в останньому десятиріччі „активно направлено".

Мирон Кушнір думає, що проф. Мамчур був неточний щодо тверджень в українській справі. Бо якщо сьогодні українські інтереси сходяться з американськими, то вони сходилися і завжди. А ціла діяльність української групи в Америці сьогодні, як і завжди мала ту саму ціль: допомогти Україні визволитися з-під чужого панування, що завжди було в інтересі Америки та згідне з американськими прінціпами.

Проф. Мамчур не хоче називати справ по імені, але він стверджує, що свого часу існували в Америці деякі впливи на деякі організації, які навряд чи цілком могли покриватися з американською демократією. Він стверджує, що державна незалежність України та змагання чи допомога в змаганні до неї ніколи не противорічили американським прінціпам. Але їм могла противорічити база, чи ідеологія одної чи другої організації, які цими справами занімалися в Україні, чи поза нею.

Адв. І. Панчук називає деякі справи по імені та запитує як мається справа з комуністами.

Проф. Мамчур підкреслює, що в своєму докладі та у своїх відповідях на запити не бере до уваги комуністів, бо ті завжди були здеклярованими агентами Москви, як теж їх ідеологія заперечує американські прінціпи. Це для кожного ясне і на цю тему шкода витрачати час.

І. Іванчук вважає, що американські українці мають не тільки право, але й обов'язок інтересуватися українською справою та працювати для неї, головно як іде про поширювання правди про Україну та український нарід.

Проф. Мамчур повністю погоджується з твердженням І. Іванчука та підкреслює ще раз про що йому йде: аби не було зв'язку зі закордоном під оглядом організаційним та прінціповим. Він стверджує, що людина не мусить хотіти, ані навіть знати, що вона є закордонним агентом, а проте вона ним може бути.

Мирон Кушнір встає і заявляє, що він до деякої міри міг би вважатися добровільним духовим „закордонним агентом", бо він так само відчуває, як відчувають всі українці в світі. Його болить все те, що діється з Україною та з українським народом. Він не може стерпіти і він вважає за необхідне, що він мусить говорити цілій Америці і протестувати перед цілим світом проти всіх тих кривд, що їх робиться українській нації, що над українцями знущаються, поневолюють їх, що українці проливають свою кров та вмірають за свою волю. Він мусить це говорити і буде говорити, хоча його ніхто до цего не уповажнив і ніхто не дав йому таких доручень. Він вважає це своїм власним обов'язком і обов'язком кожного українця, без огляду на те де він вродився. Він вважає це теж обов'язком кожної чесної людини взагалі.

Заява М. Кушніра викликала з черги дискусію, що вияснила не тільки заторкнену проблему, але яку можна б вважати базою ідеології другої української генерації в Америці. Власне ця дискусія вияснила та дала прінціпову сентезу американсько - українських справ та американсько-української ідеології. Усі бесідники приходили до переконання, що „ми є добровільними заступниками українського народу на американській землі з точки зору американських прінціпів та американських інтересів".

Адв. І. Панчук додатково вияснює, що все те, що говорив М. Кушнір та інші є цілком правильне і цілком згідне з американськими прінціпами та американськими законами. Про це теж не говорив проф. Мамчур, бо це не входить під поняття нелояльности. Нелояльність визначається зв'язком зі закордонними організаціями, людьми, або прінціпами. Власне, під час війни теж проти українців були закиди під цим оглядом і хоча безсумніву виявлено та доказано, що це були тільки обчернення та провокації з боку большевицьких ворогів Америки і українського народу, проте, в майбутньому і це повинно бути відповідною наукою.

І. Іванчук підкреслює важливість цеї дискусії, що її треба завдячувати знаменитому докладові проф. Мамчура. Він, Іванчук, ще призначається до приязні з проф. Мамчуром, стверджуючи, що власне проф. Мамчур міг ці справи найкраще вияснити. Що більше, він не тільки може ці справи вияснити, але й має до цего право та обов'язок, бо він сам, проф. Мамчур, є безсумнівно лояльний як до Америки, так і до українців.

Після виступів ще цілого ряду дальших дискутантів, поставлено теж один запит до докладу **М. Задорецького.** Проте, запит був вияснений вже в попередніх відповідях і предсідник готов був дискусію закрити, але М. Задорецький не міг зрезигнувати з того одинокого „ченсу" забрати ще раз і собі слово. Нав'язуючи до цілої дискусії він у висновку стердив, що „всі ми є ніким не заангажованими і не прошеними добровільними заступниками українського народу, отже будьмо добрими", закінчив він під загальні оплески приявних. До якої міри зібрані погоджувалися на його твердження і заклик свідчить, що власне його, М. Задорецького, вибрано головою Ліги на чергову каденцію.

Проф. Мамчур ще коротко вияснив потребу безумовної лояльности власне до Америки та американських прінціпів, як єдиної надії на рятунок світу в ці грізні атомові часи і предсідник конвенції, Володимир Бакад, закрив перший день нарад в год. 10-ій ввечорі.

Після того відбулася привітальна забава у великій залі Іст Маркет Ґарденс.

(Продовження буде).

ЧЕРВОНІ В БЕРЛІНІ — ПРИ РОБОТІ.—Німецькі комуністи в Берліні намагаються силою опанувати Городське Управління, в якому становлять меншину. Їхні методи опанування на картині, на якій видно, як „товариші' вдираються „штурмом" до салі нарад.

Білоруси в Америці

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Другим нашим завданням є вияснити нашій головній масі білорусів, які підпали підо вплив большевицьких пропагандистів, справжній стан, який тепер існує на Білорусі. Большевики їм не кажуть, що білорусів, які зпоконвіку жили на білоруських землях, тисячами висилають на поселення у Казакстан, де вони, не маючи спромоги прожитку, гинуть неславно; що перед війною позаганяли білоруських селян у колгоспи, де рабською працею селянин не може заробити на прохарчунок для своєї сімї, і тому приневолений йти до міста і там шукати праці; що після жнив хлібороб мусів був віддати усе, що заробив літом, а потім мусів купувати хліб в крамницях.

Наші білоруські ліси повні партизанів, що боряться проти большевицького режіму, бо люди не в силі витримати такого гнету, який панує на наших землях. Ми повинні вияснювати, що напевно вернули б у батьківщину ті білоруські селяни, які тисячами, разом з дітьми, гарують тепер по ляґерах у Німеччині чи Австрії, якщо була б їм дана можливість хоч якого-такого існування на батьківщині. Вони голодують і в холоді радше вмірають, ніж їдуть у „большевицький рай". Чи ж не повинні зрозуміти й наші тутешні білоруси і покинути ті пробольшевицькі організації, які їх увесь час одурюють? Приклад з Касенкіною, яка радше кинулася з вікна на певну смерть, щоб тільки не вертатися в ото большевицьке пекло, повинен одворити очі теж і нашим засліпленим білорусам. Нашим завданням є показати їм правду, щоб вони її побачили і вернулися там, де вони повинні бути, тобто до національної білоруської маси.

Ми переконані, що у цій важкій для нас праці ми найдемо підтримку збоку наших **американських братів українців й** тому надіємося на добрий успіх нашої праці.

Американська країна, яка дала нам захист та її демократичні закони, що дають нам спроможність працювати на культурній ниві, це головна запорука нашого успіху.

У рямцях нашої праці ми будемо добрими американцями і як такі будемо представляти нашій масі правдиву американську демократію, щоб таким чином відвернути їх від віри в большевицьку псевдодемократію, яка є на ділі **червоним фашизмом.**

ЮГОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИЧНІ ТЕОРЕТИКИ КРИТИКУЮТЬ МОСКВУ.

Веоґрад, 20 вересня. — В місцевій комуністичній пресі тут вперше появилася відверта критика югославських комуністичних теоретиків проти встановлюваної Москвою партійної „генеральної лінії". Югославські большевики називають московських „заскорузлими", що невільничо держаться минулого і не вміють достосувати його до змінливих потреб часу.

ПЕРЕКОПАЛИ ТУНЕЛЬ ПОПІД МОРЕ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Останніх 115 стіп підморського тунелю з Ню Йорку до Бруклина перекопано вночі з 15 на 16 вересня і в такий спосіб остаточно будуть получені дільниці Мангатан і Бруклин підводним шляхом для вжитку авт і інших возів. Тунель почали копати в 1940 році. Він має бути викінчений в 1950 р. Будова була перервена під час війни з причини недостачі матеріялів.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ - ГЕМТРЕМК, МІШ.

Відозва до українців міста Дітройту, Гемтремк і околиці в справі допомоги Політичній акції У. К. Комітету.

Переживаємо великі світові події й великі зміни. На наших очах повстають і падають різні держави й лади. Світ щораз більше міняє своє обличчя. Надходять нові великі події, а з ними прийдуть нові зміни. Все вказує на те, що ті нові зміни принесуть розвязку української справи. Кожний день, можливо, зближає нас до дня відбудови України.

Цього року минуло сто літ від скасування панщини. В той час, українську мову вважали за „хлопську", за мову „пастухів", а сьогодні твори писані цею, мовою, перекладаються на світові мови. Цею мовою промовлятиме незабаром „Голос Америки"!

Україна переходить тепер свою Голгофту. Український нарід катований, винищуваний голодом й тяжкою, нелюдською працею. Проте цей нарід не опустив рук. Українська Повстанча Армія вже чотири роки бореться день за днем ніким не піддержувана; бореться зброєю що її собі здобуває у ворога.

Велика частина українського народу на скитальщині позбавлена правдивої свободи руху, а проте й та частина зрозуміла вагу хвилі і звідтам залунав один могутній клич: — Єднайсь! Готуйсь! Усе для Вільної, Незалежної, Демократичної Української Держави!

Ми, що живемо на вільній землі Вашинґтона й тішимося свободою і всіми благами вільної Америки, мусимо памятати, що й на нас припало велике завдання допомогти українському поневоленому народові визволитись з неволі московського імперіялізму та тоталітаризму. Ми не є багатії, як деякі інші етнічні групи, що є в Америці, але все ж ми заможніші від наших братів на рідних землях, яким наїздник забрав, століттями здобуване добро. Багатші ми й від тих, що скитаються по світу.

Український Конгресовий Комітет поробив уже багато старань і заходів в українській справі й поставив її в Америці на правильні тори. Та цю акцію У. К. Комітету в справі визволення України треба посилити. На це треба піддержки цілого українського громадянства. В першу чергу треба більше грошей. Українці Дітройту постановили перевести в тій цілі збірку. Рішили збирати по хатах українських робітників, фармерів, безнесменів, професіоналістів і т. д.

Звертаємося отже до нашого громадянства в Дітройті й околиці, а перш за все до тих, що могли б і хотіли б допомогти у переведенні збірки, щоб взяли на себе частину труду збирачів. Якщо такі знайдуться, просимо голоситися до філії У. К. К. (телефон: TRinity 3-8829).

Усіх громадян просимо прийняти ласкаво збирачів-колекторів і не відмовити жертви на оборону права українського народу на вільне життя.

Збірка тривати буде тридцять (30) днів.

Звертаємо ще увагу шановного громадянства, що цей заклик попирають активно наступні українські товариства на нашому терені: „3. А. ", „Золотий Хрест", від. 34, Українсько-амер. централя на Карпентер, Союз Укр., від. 5, ОДВУ, від. 4, Союз Укр., від. 26, Сестрицтво, „Апостольство молитви", Гетьманці, Союз Ук., від. 31, „Шкільні матері", Демократичний Клюб, Жіночий Демокр. Клюб, Політичний Клюб, Укр. Політичний Клюб, Тов. „Ів. Франка", Тов. М. Шашкевича, Тов. „Згода", Хор ім. Котляревського, Тов. „Провидіння", Нова еміграція, Молодечий відділ С. У., Ветерани.

За провід філії К. К. Комітету:

Пилип Демян, Анастазія Білоус, Павлина Будза, Йосиф Крупка, Володимир Дідик, Юлія Дячун.

Марія Сливинська,
секретарка Ф. У. К. К.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,038 Дністран Семена батька, Курилів Василя, Дністран Миколи з с. Лімна (Турка) від Дністран Миколи.

16,039 Романенка Тимофія Даниловича з Полтавщини (хутір Гречанівка) від Охріменковський Марка.

16,040 Кушеницька Соні сестра Янчевської Катерини з с. Стеблів (Київщина) від Іващенко Катерини.

16,059 Лошак Василя та родини з с. Гологори (Золочів) від Попович Володимира.

16,060 Дудик Богдана і тітки з с. Шили (Збараж) від Грушка Ксені.

16,061 Юскевич Івана з с. Борщовичі (Львів) від Мазепа Степана с. Миколи і Юлії.

16,062 Бережний Митрофана з Катеринославщини від Даненгавер Павла.

16,063 Соколовський Ігнатія, Федиський Степана, Парижак Степана від Соколовська-Глива Зофії.

16,064. Ярко Дмитра, Мисливчук Катерини з с. Верчани (Стрий) від Ярко Миколи.

16,065 Цап Пелагії з дому Семців з с. Насічне (Лісько) від Куцмида Василя с. Івана.

16,066 Шадорська Теклі, Мойшишин Дзюнка з Тернополя від Барановський Юрія.

16,067 Онуфер Данила і Івана з с. Кривка (Турка) від Міх Миколая.

16,068 Кидулич Михайла, Рогулич Юлії з с. Симирка (Перечин) від Джонда Івана.

16,069 Шетерляк Ольги і Катерини з с. Устє та двох тіток з с. Белелуя (Снятин) від Безбородко Василини.

16,070 Кид Марії (з Козів) з с. Бризка Воля (Ланцут) Способиць Михайла з с. Курилівка-Пискоровичі (Ланцут) від Курило Михайла і Івана.

16,071 Свішевська Олени з дому Кавецька від д-ра Кавецький Петра.

16,072 Жехович Теодозії з дому Сновиди з с. Нараєва, Киндратів Анни від Куцій Марії д. Степана Дворняка.

16,073 Ропіцький Павла і Теодозії з с. Малаїв і Ропиці Руської (Горлиці) від Ропіцький Теофіля.

16,074 а) Павлів Василя та тітки Анни з дому Павлів з с. Шумяче (Турка) від Павлів Михайла.

16,074 б) Кубранич Анастазії з дому Гавриляк з с. Лаврів (Старий Самбір) від Малишак Василя.

16,075 Козій Онуфрія і Пук Анастазії з с. Футори (Любачів) від Козій Степана.

16,076 **До таборових управ** на скитальщині від відділу розшуків при ЗУАДК: проситься звідомити по таборах, що за матірю Куравська Катериною, женою Івана зі Снятинщини зза Прута, пошукує син з Америки Куравський Василь.

16,077 Бойдуник Стефанії д. Михайла і Катерини з дому Штель з Долини від брата Бойдуник Івана.

16,078 Зеленський Михайла з с. Гусарівка (Харків) від Риндя Йосифа.

16,079 **До таборових управ** на скитальщині від відділу розшуків ЗУАДК: проситься звідомити по таборах, що за Кащук Дмитром с. Олекси з с. Колиби-Нараїв (Бережани) пошукує з Америки Куз Теодор.

16,080 Трач Миколи з с. Гошів (Лісько) від Баган Івана с. з дому Трач Анастазії.

16,081 Тимченко Сергія Василевича родом з України (Харків) від сестри Тимченко Христини.

16,082 Костів Михайла з с. Загірочка (Ходорів) від Іванців Михайла.

16,083 Войчишин Антона, Івана і Фелікса сини Михайла з с. Дорогова (Станиславів) від Шотурма Миколи о. Йосифа.

16,084 Іванцьо Івана з с. Понятичі (Галичина) від Іванцьо Петра.

16,085 Брезінський Ґенка з с. Дунаїв (Перемишляни) від Рудницький Омеляна з с. Нестюки (Зборів).

16,086 Брочковська Еви з дому Фейло з с. Сурохів (Ярослав) від Шалай Олени д. Парані Фейло.

16,087 Корчинська Ґені зам. Рудицька з с. Могильниці Старої (Теребовля) від Корчинський Івана.

16,088 Владичак Миколая с. Семена і Анастазії від доньки Миколая і Розалії, Владичак Юстини.

16,089 Мотичка Степана, Миколи і Анни з с. Барвінок (Коросно), Джюґан Анни з дому Судя від Ванат Пелагії.

16,090 Мельник Йосифа с. Ілька і Марії з Отинії від Малярчук Марії з роду Ґриґорашів.

16,091 Мултян Ксені д. Гриця, Михалишин Параньки д. Луця з с. Плесківці, Власенко Максима і Федька з с. Чернихів (Тернопіль) від Михалишин Марії зам. Романів.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно, хай вишле таке** оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

Training for an Excellent Career

These soldiers are learning the names and functions of various parts of the .30-caliber carbine. This is part of their basic training which equips them to become members of the U. S. Army team — a team with many opportunities for these young men who want a career with a future.

ЗАХОДИ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ В ПЕРЕСЕЛЕНЧІЙ АКЦІЇ.

(Докінчення зі стор. 1-шої).

EMPLOYMENT REGISTRATION) тим особам, яким раніше (до 1-го липня б. р.) вислано афідевіти, бо тоді вони матимуть можність насамперед скористати з нового закону і транспорту. Це у великій мірі могло б причинитися до кращого використання цього закону для українських скитальників.

Запит: Які дальші заходи робить ЗУАДКомітет для якнайкращого використання нового іміграційного закону для українських скитальників?

Відповідь: Насамперед — для якнайширшої популяризації цеї справи та для кращого познайомлення нашого загалу з цілою проблемою нового іміграційного закону і для здобуття відповідної піддержки нашої акції на його використання, Екзекутива ЗУАДКомітету рішила скликати цілий ряд інформаційних громадських зборів в поодиноких українських центрах, як в Ню Йорку, Филаделфії, Бостоні, Клівленді, Шикаґо, Дітройті, Мінеаполіс, Питсбурґ, Скрентон та інших. Ця роз'яснювальна акція ЗУАДКомітету серед нашого громадянства почнеться з початком листопада і про неї кожночасно інформуватиметься наш загал на сторінках нашої преси.

Як йде про конкретні заходи ЗУАДКомітету в переселенчій справі, то крім відповідної акції серед нашого громадянства, її широко розгорнено теж серед американського загалу. Свого часу наш Комітет звернувся в цих справах окремими листами до губернаторів поодиноких стейтів і ця акція мала великий успіх, головно в стейті Меріленд. Там ЗУАДКомітет визнаний офіціяльним представництвом стейту в переселенчих справах, а місцевий уряд праці апробує всі аплікації меріленських фармерів в справі запевнення мешкань та праці новим українським імігрантам та пересилає ці аплікації до нашого Комітету. Досі їх переслано вже понад двісті на 200 родин, отже приблизно на 800 осіб.

На звернення нашого Комітету відповіли теж інші стейти, як Ню Йорк, Вашинґтон, Пенсилвенія, Ілиной, Мішиґен, Айова, Мінесота, Вісконсін, Вайомінґ та інші і в цих стейтах ЗУАДКомітет намагається повести таку саму акцію, яка вже ведеться в стейті Меріленд. Між іншим, в урядовій Комісії для Збігців з признанням підкреслено, що наш ЗУАДКомітет був першою допомоговою організацією в Америці, що під оглядом переселення розробив конкретний плян та взявся за його здійснювання.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. Р., Филаделфія, Па. — Книжка майже випродана і нема потреби її розголошувати. Про її вартість було в „Свободі" свого часу багато згадок.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 19. вересня 1948 р. помер у 64. році життя

ІВАН СОЛТИС,

довголітний член, бувший предсідник і теперішній тростіст Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив зі села Краснопілка, повіт Бережани, Західна Україна. Полишив у смутку дружину Марію, сина Михайла, дочки: Ольгу і Анну та внука Михайла.

Похорон відбудеться в середу, 22. вересня, в годині 9. рано, з погрибового заведення П. Яреми, 129 East 7th St., Ню Йорк Сиді, і української катол. церкви св. Юра.

Всіх членів Братства, вільних від праці, просимо прийти на похорон. — В. Й. П.!

М. Коваль, сікр.

Дня 7. вересня 1948 р. помер у 56. році життя

ТЕОДОР КУЧМІЙ,

довголітний член Тов. Вільні Козаки, від. 316 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й.

Покійний походив зі села Путятинці, повіт Рогатин, Зах. Україна. До У. Н. Союзу і Товариства вступив у 1919 році. Полишив у смутку жену Агафію, сина Івана, дочку Анну і брата Василя.

Похорон відбувся 11. вересня з церкви св. Йосафата. Поховано його на Holy Sepulchre Cemetery. — В. Й. П.!

В. Іванців, секр.

Дня 12. Вересня 1948 р. помер у 75. році життя

ІЛЬКО ФЕДИН,

довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 104 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

До Союзу і Бр. вступив 1908 р. Покійний походив зі села Глумче, повіт Сянік, Зах. Україна. Полишив у смутку 2 дочки замужні, 2 сини, 10 внуків і 4 правнуки.

Похорон відбувся 15. вересня з погребового заведення Канай до гр.-катол. церкви Усп. Пресв. Богородиці відтак на цвинтар тої ж назви приучасте родини і членів Бр. та знайомих. — В. Й. П.!

М. Зельвак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1931. Радісний сміх.

Коли Тарзан уже перебіг в темноті до берега пропасти, холодний вітер ударив його в лице,

Він відразу зрозумів, що находиться коло води і кинувся на землю. Одначе його розмах посунув його вперед по слизьких камінях.

Падаючи, він вхопився виступаючої скали, яка зависла понад пропастю...

...а міжтим радісний сміх розбишаки розносився гомоном наче вістун смерти.